

ქართული ნაციონალური
პოლიტიკის ორგანო.

შინაარსი
წერილები.

მეთაური, საერთაშორისო ვითარება და ეროვნული
იდეა.

- რაე, მინიატიურები:
- I 90%.
- II ერთა სოლიდარობა.
- III დენაციონალიზაცია.
- ქველი ქართველი. დენაციონალიზაციის გამო.
- ლ. კიკაბიძე. „საკავკასიო“ უნივერსიტეტი და ქარ-
თველი სტუდენტობა.
- საკვირაო მიმოხილვა. 200,000 მანეთის ბედი.
- გ. სიღამონი. თფილისის სასულიერო სემინარია.
- ი. ყაფშიძე. უშაღლესი სპეციალური სასწავლებელი.

შალვა კარბელი. განდობა (ლექია).

ცნობები

საქართველოს ინტენსიური და ეკონომიური მაგა-
შარება

ოსმალეთის ზეიტუნის
გადასახლების გარეშე

უკანასკნელი ცნობები (კვირის ტელეგრაფები
და ამბები მესამე გვერდზე).

ჩვენს თანამოაზრეთ ვთხოვთ
დაეხმარონ გაზეთ „კლდის“
ფონდს გაძლიერებას.

თფილისში მყოფ თანამოაზრეთა პარტიაში ჩაწე-
რა სწარმოებს კომიტეტში („კლდის“ ბინაზე) დილის
10 საათიდან 3 საათამდე და აგრეთვე კომიტეტის წევ-
რებთან და რწმუნებულებთან სათანადო სარეგისტრაციო
წიგნაკებით.

პროვინციის ორგანიზაციებს ევალებათ მოახლი-
ნონ საქართლო სრული რეგისტრაცია თავიანთი წევრე-
ბის და ხიების ასლი გამოგზავნონ მთავარ კომიტეტში.

პროვინციის ყველა ორგანიზაციებს ევალებათ და-
უშუალებლივ მოაწიონ თავიანთი რაიონიდან კორესპონ-
დენტების გზავნა პარტიის ორგანოში (გაზეთ „კლდე-
ში“). ხალაქ ორგანიზაცია არ არის, „კლდის“ რედა-
ქცია სთხოვს პარტიის წევრთ და თანამოაზრეთ მოგვა-
წოდონ კორესპონდენტები. ადგილობრივი ცხოვრების
შესახებ;

მუდმივ კორესპონდენტებს გაზეთი „კლდე“
უფასოდ გაეგზავნებათ.

და გავადა ახალი წიგნი.
გრიგოლ ვაშაქაძის
სიტყვები ნათქვამი
პარლამენტში

1. დამოუკიდებლობის გამოცხადება
2. მთავრობის სახსურთა ლეკვარება
3. საქართველოს ღერბი
4. ამი სომხეთთან
5. ზაფი სომხეთთან
6. მაწის საკითხი

ფასი 3 მანეთი.
წიგნის საწებები:
„კლდის“ რედაქცია, თფილისი, სახსრის ქუჩა, № 5.
ქართულ კლუბთან, ტელ. 18-31.

მიიღება ხელის მოწერა 1919 წლისათვის

ყოველ კვირეულ, საორშაბათო გაზეთ „საღ კლდე“-ზე.

გაზეთის ფასი წლის დამლევამდე 40 მან. | ნახევარი წლით 25 მან. | სამი თვით 15 მან. | ერთი თვით 5 მან.

თფილისი, აპრილის 7.

საერთაშორისო ვითარება და ეროვნული იდეა.

დამოუკიდებელი საქართველო საერთაშორისო ვითარებაში შუა ომის იმ ხანაში, როდესაც ძლიერ მოსილია გინდენბურგის მახვილმა დასცა რუსეთი, მოგვცა ჩვენი საშუალება მთელი ჩვენი ნიჭი და შესაძლებლობა მიგვეზარა ეროვნულ სახელმწიფოს აშენებისათვის. მიზნითა და აზრით ჩვენი ცხოვრება დაუახლოვდა მოწინავე ქვეყნებს, რადგან ამ ეროვნულ სახელმწიფოთა შექმნას უნდება ისტორია უკანასკნელ საუკუნეთა განმავლობაში. ამის გარეშე ხომ ატყდა ომიც. დღეს შეტანი გართულდა საერთაშორისო ვითარება; მაგრამ ეს პრობლემა, პრობლემა ეროვნული სახელმწიფოს კვლევა უმთავრესს და ერთადერთ ფაქტორად მისიანს, იგი ჰქმნის შვიდმარ ერთა გადაჯგუფებას და იგი სცვლის თვითთული ერთის შინაურ სოციალურ-ეკონომიურს და პოლიტიკურ სახიერებას მეტი სიმტკიცისა და ძლიერების მოსაპოვებლად. ბოლშევიზმი სასტიკ მტრად მოველინა ეროვნულ იდეას, იგი უნივერსალური ინტერნაციონალიზმით წარხოცას უქაღიდა მას, მაგრამ დამარცხდა თვითონ და დღეს ყველასათვის აშკარა თვით გადიქვა ერთ ერთ მებრძოლ მხარესათვის ეროვნული მოძრაობის ფორმით და მხოლოდ ამაში პპოვა თავისი ძალა. უნგრეთის ბოლშევიზმს ამ თავითვე ნაციონალური სახე მიეცა და სრულიად პირბაღე ახლილი მოველინა ქვეყანას. გერმანიის სოციალიზმიც და კომუნისმიც იმპერატორ ვილჰელმის იმპერიალიზმის საშიშროებით ევლინება ფრანგებს და მისი მუქარა ამ თავითვე საშიშ ციხეცხელდება იწვევს ამ ხალხში. შთელი ტიტანიური გარდაქმნა შინაური ცხოვრებისა გერმანიაში თითქოს იმიტომ ხდება, რომ შესაფერი ღირსეული და ძლიერებით გამოვლდეს ის იშვიათი ხალხი კვლავ ამ ეროვნული პრობლემის საკეთილდღეოდ გადასწყვეტათ. კოლონიათა ახალი მინისტრის სიტყვა ვილჰელმის სარდლებისათვისაც კი უჩვევი ეროვნული სიმტკიცით და რწმენით არის სავეს. თვით რუსეთში, როგორც სხვა მხრივ ეროვნულად ნაკლებათ განვითარებულ სახელმწიფოში, ბოლშევიზმმა სძლია პირველყოფილობას და ისეთი სახე მიიღო, როგორც პასიური ბუნების რუსეთის არაოდეს არა ჰქონია. რუსეთის ისტორიას არ ახსოვს ასეთი აქტიური ეროვნული მოძრაობა, ჩვენ შეიძლება მალე ენახოთ მთელი ეთნოგრაფიული რუსეთი შეუწყნებელი ამ მოძრაობაში. ომის შესვლელობა ცხადია ბევრს რამეს შესცვლის და შეიძლება „პროლეტარიატის დიქტატურამ“ სხვისი საქმე გააკეთოს და ამ ბურჟუაზიულ ქმნილებას-ეროვნულ სახელმწიფოს-უფრო განვითარებული ფორმა მისცეს.

ამავე პრინციპს ემორჩილება შესაძლებლობა ახალი კოალიციის შექმნისა. შეერთება გერმანიის საორგანიზაციო ნიჭისა და სტენიკო ცოდნისა რუსეთის ფიზიკურ ძალასთან და ბუნებრივ სიმდიდრესათვის ისეთს მუქარას შეიცავს საფრანგეთ-ინგლისისათვის, რომ სწორედ ეს აძილებს მათ ზევიდან პოლშითა ქვევიდან ოდესით აღმართონ ჯარების კედელი და არ მისცენ საშუალება შეერთება აღსრულებასში მოიყვანონ. ეს მოტივი მტკაღ ძლიერია და იგი უფრო სურს, ვიდრე „ხალხთა ლიგის“ და დიპლომატთა სტატუტები.

თუ ამგვარად საერთაშორისო ვითარების მიხედვით ბოლშევიზმი დღეს ძლიერი იარაღია სხვადასხვა ხალხთა ხელში ეროვნული იდეის გასანადგურებლად, მაშ როგორ უნდა შევხედოთ მას ჩვენში?

სანამ ჩვენში რჩებიან ძველი პირობები სანამ საქართველოს დამოუკიდებლობა ხელშეუხებელია გარეშე ძალისაგან, და კვლავინდებურათ იგი გარემორტყმულია ურდოებისაგან, უნდა დარჩეს ის

პოლიტიკური კურსიც, რომელმაც იმ თავითვე გავიძულა იარაღით ხელში სასტიკათ ჩაგვექრო ყოველნაირი ბოლშევიკური მოძრაობა. ყოველგვარს ბოლშევიკურს გამოსვლა პოლიტიკურად ჩვენი დამოუკიდებლობის დამარცხება მიზნით და სოციალურად კი ანარქიის გამოწვევა, ვინაიდან ჩვენი ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიური სტრუქტურა იმ რადიკალიზმსაც ვერ ასდის რომელსაც ირენს დღევანდელი მთავრობა. ამისათვის ყოველნაირი გამოსვლა დღეს უნდა აღიხსნას ან საქართველოსადმი აშკარა მტრობით, ან ერთგვარი რევოლუციონური ფანატიზმით, რომლის ღონისღეი სულმუდამ ყოფილა „რევოლუციონარ რევოლუციისათვის“. ერთიც და მეორეც მთელის სიმკაცრით უნდა დასჯილ იქმნას ამთავითვე.

ჩვენმა ეროვნულმა, სოციალურმა, ეკონომიურმა, სტრატეგიულმა და გეოგრაფიულმა პირობებმა იმ თავითვე განსაზღვრეს ქართველი ერის რევოლუციონური მაქსიმალიზმი და მას გარკვეული ფორმა მისცეს. ერის შეგნება და საღმა ინსტიტუტად როზე პპოვეს მიჯნა, რომლის იქით გადასვლა ერის დამოუკიდებლობის დამარცხება იქნებოდა. საერთაშორისო ვითარების ვართულებმა ოდნავათაც არ მოითხოვს ამ პოლიტიკის შეცვლას და იგი მთელიუთავითა გულწინათ თხოულობს ქართველი ერის ენერჯის მოზღვაებას კვლავ ეროვნული სახელმწიფოს გასამაგრებლათ.

მინიატიურები
I
90%

სოციალ-დემოკრატია დღემუდამ არწმუნებს ქვეყანას რომ 90% საქართველოს მცხოვრებთა მას მისდევს და მას ანდობს თავის ბედს ასევე არწმუნებდა ქვეყანას ოსმალიეთი, რომ ბათონის ოლქის მცხოვრებნი სულმთლად მომხრენი არიან ოსმალიეთისა და არა საქართველოსი. რა თავისუფალი არჩევანი იყო იქა და აქ-ესეც ყველამ იცის; მაგრამ ესტყვათ სოციალ-დემოკრატისა ძალა არ დაუტყენებია არავისთვის, კონდახებით არ მიურგია ხალხი თავის წიაღში; ვთქვათ არ უთაღლითინა და თავისი ყალბი ბიულეტენები არ გაუზრავლები; ესტყვათ ისიც რომ სხვა პარტიებისათვისაც ათასი უსინიდისო ხრიკით არ შეუშლია ხელი; ვიფიქროთ რომ ყველაფერი წესზედ იყო და დავიჯეროთ, რომ დამფუძნებელი კრება სწორი გამოშახველია საქართველოს სახისა. მაშ როგორა ხდება, რომ მათივე სიტყვით, პრესით და საქმიანთა აქამდე ვერაფერი მოუგვარებიათ? ხომ რევოლიუციის დაწყებინანვე დიქტატორული ძალა-უფლება მათ ხელში აყო და 90% მიმდევარი, მაშ ნუთუ დანარჩენი 10% ა, რომ ასე რეგ ქვეყანას? საცოდავი ხოზობის მიმამყველნი, როგორი საბრალონი არიან? ხოზობი ჯაგში მინც იმაღლავს თავსა და ჩვენ სოციალ-დემოკრატის სიტყვებში უნდა თავის დამალვა.

თავდაზნაურობა და შესაკუთრე გლეხობა კონტრევოლუციონური არსებითადა, მათი სიტყვით; სამდღელოება, ყველამ იცის, როგორ ვგუება სოციალ-დემოკრატისა; აფიცრობა და ჯარი ყოველ ნაბიჯზე საღანდავი ხალხია მათის ენით; ინტელიგენციის არ იკარებენ, რადგან „მას არ ესმის მუშათა რევოლიუციონური მიზნები“; ბურჟუაზია ხომ ჯერ არც კი დაბადებულა ან უკუღლა ძაღლის როლიშია...

და მაშ საიდან შესდგა ეს 90%?
— დეპოს მუშები და
— ტრამვის მუშები, რომელნიც ქვეყნის ნაასახსაც არ შეადგენენ.
და ეს აშკარადა სჩანს ყველგან: ათიოდე ხელმძღვანელი და მათი მასსა, „ვაშაქასა“ ჯარით, ყველგან არის; ქალაქის თვითმართელობაში, მუშათა საბჭოებში, აღმინისტრაციაში, გვარდიაში, მთავრო-

ბაში და სხვაგან. ძველი რეჟიმის დროს მისი აგენტები და წარმომადგენელნი მინც იყვნენ ხოლმე დეხლა პერსონალურად იგივე ხალხია ყველგან და სტრატეგიული ხრიკით ამრავლებს მომხრეებს; ორ ხელზედაც ქუდები დაუხურავს და გაიძახის სოციალ-დემოკრატია; ჩვენ საწმი ვართო; მერე გადაბრუნდება, ფეხებზედაც ქუდს იკეთებს და ყვირის: ახლი ხუთნი ვართო.

ახლა მეორე მხრიდან როგორ იბერტყავს თავს „რევოლუციონის კოალიცია“; აღმინისტრაცია სრულიად უფარვისიანო; სასამართლო არ არსებობს და დარღვეულია; ავახკობამ, ქურდობამ, შექთამეობამ, სპეკულიაციამ უშაღლეს წერტილამდე მიადგვიანო, ნუთუ ყველა ეს სიკეთეც იმ 90%-დან წარმოსდგება, რომელიც მათ მისდევს? ქალაქის თვითმართელობანი ყოველად უნიჭონი გამოდგენენ და ქალაქები ვლენში იფლობიან, ინგრევიან, იღუპებიან; ერობებს ჯერ ვერაფერი მოუგვარებიათ და ვერც მოავგარებენ, რადგან იმავე 90%-დან შესდგებიან ხომა, რომელთაც აქამდე ჰქონდა ყველაფერი ხელში და განა სახელის გამოცვლით, შეიძლება ვინმე გააუჯგუფოს? გველი ტყუასაც კი იცვლის ხოლმე, მაგრამ გველადღე რჩება.

და ყველა ამის თუ ხედავენ და გრძობენ მართლა, როგორცა სწერენ თავიანთ „ერთობას“ და „ბორობას“, როგორ და ახერხებენ თქმას—90% ჩვენი ვართო?

ან თუ ასეა მართლა, განა ხალხმა არ უნდა იფიქროს რომ მთელი ეს 90% უნიჭო, უხეირო და უვიცია, რომელსაც არაფრის გაკეთება და შექმნა არ შეუძლიან?

II
ერთა სოლიდარობა

პიანქველას ფრთები რომ გამოუვა, ღმერთიც მაშინ გაუწყურებაო ანდაზა.

სწორედ მაშინ, როცა ჩვენში ვაბატონდა სოციალ-დემოკრატია, მქადაგებელი ერთა სოლიდარობისა, ჩვენ წავკვიდნენ ოსებიც, სომხებიც, რუსებიც, ყველასთან ომი გვაქვს და დღე-ღამე ადარბადანთანაც მოველით. ამას ჰქვიან სოლიდარობა. მეორე სახე სოლიდარობისა ერებთან—შვიგით სახელმწიფოშია. სხვა ერთა უმცირესობათაც თურმე თავისი ბედი მიუნდვით ქართველ სოციალ-დემოკრატისათვის და როცა სომხობა გესდსა და შხამს გეანთხებს, რუსობა დანს გველესას, თათრები უკმაყოფილონი არიან, — დამფუძნებელ კრებაში არც ერთი რუსი, სომხი და არც თათარი არ არის—ისეთი სიმშვიდე და კათომოყვარეობაა, რომ საზოგადოებამ არც კი იცის ხოლმე თითქმის, ხდება კრებები თუ არა და რისთვის? სიმშვიდე და სრული სოლიდარობაა ერთა შორის ქართველ სოციალ-დემოკრატის კონფერენციასზედ.

III
დენაციონალიზაცია

„ვაგაქარი ფულსა სჭრის ხომერიკი სხვისსა ყანას ღმერთო რად ეშვილება ამ უშაღლო ქვეყანას“ ხალხური.

ქვეყანა ინგრევა ომისა და რევოლიუციის ქარტყილებში, მაგრამ ნათლად კი გამოსკვივის ორი ხაზი: ხალხთა ღუნდგას აღღვეებული ზღვა იღუკავს კრებს, აყალიბებს ერის ინდივიდუალურ სახეებს ერთის მხრით და ამ ერების წიაღში ჰქმნის ახალ სოციალურ სტრუქტურას. ახალ გზებს იკვლევს, რომ ადვილები, სახლები შეიცვალენ და ყველაფერი კი ისევე დარჩეს.

ჩვენში ეს უკანასკნელი სახიერო გამოდგა ვაბატონებულ კლასისათვის და დიდის სისწრაფითა ხდება, მაგრამ პირველი კი—ერის კრისტალიზაცია მოითხოვს ძალას, ბრძოლას, შემოქმედებას და უნიჭო სოციალ-დემოკრატია, მხოლოდ ტაციობასა და დანგრევას მიჩვეული, ვერაფერს აწყობს თვით შე-

გ ა ნ დ რ ბ ა

სხვ. მრავალ მოწვევით უსდებოდა უბნობისა გამო, მივილი კვირბობით და თვეობით გალოთებული ხალხით სასეკტრატორებში ვაქცინებინად დრო ან ავაკენე ნაბათში გაბეულთა თვის ზეინებში შევარებინად ავაკენე.

დროთა ვითარებამ სენიარობის ქართველი რეკტორიც აღიარა (პროფ. დავა კეკელიძე) აღსანიშნავია, რომ მისი და მოწვევითა დიდი თავგამოდებული მეცადინეობის ნაყოფია სენიარობის შენობადან (ვაკენე) რუსების განდევნა და მისი შენარჩუნება.

სამშობლოს თავისუფლებამ სენიარობის დედად გავუღვიძრა, რომ ახალი მთავრობა, რომლის წევრებსაც თითქმის მის წიაღში მივიღიად სალი სწავლა-განათლება, მიუტყვევდა ურადლებას და ტაციკულს ფეხზე წამოაყენებდა, მაგრამ, პარლამენტმა სამდღელოების საკითხის ლიკვიდაცია სენიარობის მოსპობილ დაამთავრა: ასევე სახელ-განათლებლმა სასწავლებელმა საუკუნოდ დატოვა თვეობები და მის ნანგრევებზე დაინერგეს ვითომც და უკეთესი სასწავლებელი შე-გ-ე ვითა გინახა. მოწვეულ, რომელიც თითქმის დარბი ქართველი დევნილი სამდღელოების შეიარღობა არიან და უფასოდ სწავლობდნენ, გამოუცხადეს, რომ მათ თუ მოკლე ხანში ნახევარი წლის სწავლის ფული არ შემოიტანეს იგინი საშუალოთა დათმობილი იქნებინათ. ამხარად, ისედაც დარბი ლედიამის შეილები, ბგლისა-გან აბუნად ავდებულნი და ყოველზე მსრუტელოების და სახსარს მოსპობილი და სწავლისა კი მონატყენი, დარბინენ ლიან ანაბარად ქუჩაზე გამოუტყეტს სასწავლებლის კარები.

საინტერესოა სწავლა განათლების სამინისტრომც. თუ არა ასეთი ატანელი მდგომარეობა მოწვევითა და თუ იცის, რა შედეგითაა ზომებს დებულობს მითთვის?!

ივინა ნამდვილი ქართველი მშრომელი ხალხი ძველები არიან და არა სამშობლოს გერები ან გადმოხვეწილი.

სხვა განათლებულ სახელმწიფოებში სწავლა-განათლება ყველაფერს სავალდებულო და უფასოა და ჩვენში კი სახელმწიფოებში წება არ დარბიო ღარიბ მოწვევით უფასოდ ვაქცინებინად სწავლა წლის ბოლომდე პირიქედ განდევნა სასწავლებლის კედლებიდან, უხევეოდ დასტრევა და ლამის ერთი თვის გულსათვის მოვლა წლის ამგე ფუძედ ჩაუტარონ! იქნებ ჰგონებ, რომ სენიარობის რაკი სახელგამოუცვალეს მოწვევითა მატერიალური მდგომარეობაც შეიცვალა?! არა ბატონებო, ივინი ისეც იმ გაძვირება-ვებულ სამდღელოების შეილები არიან, რომელთაც სამშობლოს წინაშე დიდი ამაგი მიუძღვნეს და მთავრობისა-გან კი ამ ზღაპრულ სიძვირეში არავითარი დახმარება არ ახსოვს!...

დროა ბატონებო, მამინაცვლური მსრუტელოების თვი დაინებო და დირეული ყურადღება მიაკვირო ამ სასწავლებელს.

სენიარობამ ბევრი გონიერი თავისუფლების მებრძოლი აღმინი შეგვიჩინა და ჩვენ მოკლები ვართ გადახალისებულ სენიარობა უფრო საღ საუფრეველზე დამყარებულ გადაცედა მომავალ მთავრობას, რაც ჩვენ მამა-პაპის დაუნარჩუნებია ჩვენდა საამაყო და სასიკეთლოდ.

უნდა გვაცხოველს, რომ ჩვენ ახალი სასწავლებლის შეგების ხასიათი არა გვაქვს და თუ რაიმეს მოვსობდ-ან გადავცილდ, ძალიან სიფრთხილე გვაბრუნებს, რომ უვეტობისა გამო ტაბარი არ დავანეროთ თორემ ქობსც სომ ველორ ავაგებთ!...

გ. ხიდაშელი.

უგალსანი სახიჯალუ .ი სსსავალ-გელი

დამუშენებელი კრება საქართველოში უკვე რვაჯერ დატარა იქნა. 12 მარტი ჩვენი ქვეყნისთვის მეტად საგულსნიერი და დე იყო. ამ დღიდან ჩვენი სახელმწიფო, თავის ამშვენებლობის ყოველზე დაწინაურებულ, დამოუკიდებელ ერთეულ გახს უნდა დაადგეს. ხოლო ამ სა-აღმშენებლო პროცესის მსვლელობაში ჯერ-ჯერობით ძალიან ნაკლებ ყურადღება ექცევა საქონის ქართულ უმაღლეს სასწავლებელთა მოწყობისა და უცხოეთში წასვლის არ შემძლე ქართველ სტუდენტთა აქვე მოწყობისას.

მთავლიო ცხოვრების ადრევე სრულიად შთანქა, სწავლა განათლების აღორძინების საკითხი და ყველას სა-შუალება მოუპოვა უმაღლესი სწავლის მიღებისა, რითაც ჩამომარდა საერთო კულტურულ განათლების კერას, რომელსაც დიდი მნიშვნელობა აქვს ყოველ სახელმწიფოს აღორძინებისათვის.

თუ ეს ყველა ვერ შესრულდებოდა წინედ, შემო-ღნიშნულ მიზეზებისა გამო, ესა ბოდიში არ მოუხდება ჩვენ ქვეყანას, რადგანაც ცდათ თუ ბევრად საქართველოში ნორმალური პირობებში ვემოგვებით და იმის მა-გიერ, რომ აქ კვლავ უცხო სასწავლებლები ემართოს, სა-ჭიროა საკუთარ სპეციალურ სასწავლებლების მოწყობაზე ვიზრუნოთ ან მხრივ, ჩვენდა-საშუაბროდ, არამც თუ მუ-შაობი არ სწავლობს, არამედ უბრალო ცდაც კი ჩვენი მსგებრების მიერ ჯერ არ გვიანხავს.

ჩვენ ვიცით სხვადასხვა ქვეყნების ყოფა ცხოვრები-დან, როგორც არან მავალთად: სერბია, ბულგარეთი, მთაშავეთი და სხვა, რომ როდესაც სინი შეუდგნენ თავიანთ სახელმწიფოს აღმშენებლობას, პირველი ზრუნე-ვათი იყო უმაღლესი სპეციალური სასწავლებლების შექ-მნა და ევროპული ტენიკის შესწავლა.

საკითხი სპეციალური უმაღლესი სასწავლებლის მო-წყობისა სრულიად მიტოვებულია ჩვენი მეთაურობის მიერ და აბიტირებ ჩვენი მოხარდი თანაც უხეზულ მდგომარეობაშია ჩავარდნილი. ძველ დროში ჩვენი მოხარდი თა-ობა მიღებული რუსეთისკენ პოლითიოსაკენ, ერთი სი-ტევით შორეულ ჩრდილოეთისაკენ სწავლის მისაღებათ მა-გრამ ესა ვაგზავრება ყოვლად შეუძლებელია ათა ნორ-მალური პირობების გამო, რაკი ყველასათვის აშკარაა და ადვილად გასაგებია, მაშასადამე ერთ გამოსავლედ გახს უნდა დადგეს ჩვენი ახალგაზობა: ან უნდა შევიდეს ჩვენ თფილისის უმაღლეს სასწავლებლებში მშენებლათ ან კიდევ უნდა ვემშავროს საზღვარ გარეთ-ევროპაში კუ-ლტურულ-განათლების ქვეყნებში, ან კიდევ და რასაც ყო-ველ დღითა ემტადვი მსგებრულ შეწევროს თფილი-სის ქუჩებს და მოსტეილთა სიაში ჩაეწვიოს.

ჩვენ გვგონია დროა, მთავრობამ მიაკვიროს ყურად-ღება.

სიუზეთი ეკონი ძველ პაირუსებს. ჩემ ხელთნაწერს ანთებს ქევი. ვითელი შეწირულ ღილ და ფირუზებს. შორით შრიოლებს შავი შეწი.

ასე შიბილადა ღანდი სირენის და გადაყვევი ცხელ მადრიგალებს. მხენ მეზღვაურთა, მონაპირენის მარინდებდა: ააჰყვე გრიგალებს!

არ გახსენებდი მთვარლ დარბაზე, — (სოფელთო ცეკვაში რომ უნგნს ხეანჯრებს.) შენ ჩემთვის გული დაღირაზე და მიკეტავდი ლურჯ კოშკის ფანჯრებს.

თვით მარგალიტის შეგვი მაჯუნი. ვეხებდი შეგვის მუხდრო პაუზებს; მაგრამ სიცოცხლე ნამაჯალაჯური ვერ ავარიდ მდღუარ აუზებს.

ღება ამ გარემობას, და უნდა მისცეს საშუალება ქართველ სტუდენტებს გამგზავრებისა საზღვარ გარე, სანამ საქარ-თველოში დამარდნა წესიერი უმაღლესი სასწავლებე-ლი სრული მნიშვნელობით ამ სიტყვისა.

თუ ასე მოწყობილება საქმე მანინ ჩვენი მოხარდა თითბაც გვერდში ამოუღებდა ჩვენ მთავრობას და შეეძლე-ბათ დადონ ერთ ერთი საალ მშენებელი აგური მო-მავლ საქართველოს მოწყობა განსტეიციებისათვის. ვინე-დონებთ, რომ არ გამოიკლება ჩვენი ძველი მთავრობის მოქმედება ამ დარგში. სიტყვით მოხიბლვა ერთი და საქ-მის სისრულეში მოყვანა სულ სხვაა.

განათლების მსგებრე წარსულმა მთავრობამ ერთად ერთი შეტურულმეტი დეკლარაციის ნაფულედა შეგვი-ნარჩუნა ხელში. დღევანდელ მთავრობის დეკლარაციაში ჯერ ჯერობით არა ვხედავთ არავითარ ზრუნვას უმაღლეს სპეციალურ სასწავლებელთაათვის, მაშასადამე რაც ჩვენა მოკეთდება და მოგვარდება განათლების საკითხი უფრო უკეთესია, რადენი მეტი სწავლული ყოვლება განახლე-ბულ საქართველოს მით უფრო ღრმად განსტეიციდება და მოწყობილობა და აღორძინდება კულტურულად ჩვენი სა-მშობლო.

ი. ვიფშიძე.

უგანასენალი ცნობები უცხოეთის ამბები

სააგენტოს ტელეგრამები. ბოლშევიკების შეტევა. ბოლშევიკები განარბობენ შეტევას სტავროპოლის მიმართულებით.

გავიცვა ნოვოროსისკში. ნოვოროსისკში საყოფელთაო ვაფიცვა. მუშები მო-ითხოვენ დენიკინის ჯარის გაყენას.

სლოვაკები და ვენგრია. სლოვაკების სოციალისტები მიესალმენ ბელა კუნს და ლენინს და განაცხადეს, რომ სლოვაკის პროლეტარი-ატი არაოდი ხელში დაუჭერს მხარს ვენგრებს და რუსებს.

გერმანიის რევოლუცია. ქ. ფრანკფურტში და შეტეგარტში დიდი ბრძოლა მეამობეთა და მთავრობის შორის.

შვეიცია და გერმანია. მოკავშირეებმა ნება დართეს შეეციას განახლოს სუ-რასთის შენიღვა გერმანიაში.

საზავო კონფერენცია. საზავო თათბირის დასრულების მოვლიან სააღდგო-მით.

ბავარიის ხემატარებში. გერმანიის მთავრობამ უარყო ბავარიის კომუნისტე-რების წინადადება ცალკე წარმოამდგენლობის შესახებ პა-რიზის კონფერენციაზე.

მოკავშირეთა დახვევა ვენგრიადან. რუმინეთის და საფრანგეთის ჯარებმა მიიღეს ბრძა-ნება დაიკვიან ახალი საზღვარი კონტინისა და ვენგრიის შუა რომელიც დაუღგენია პარიზის კონფერენციის.

ისპანია და ხალხთა ღივა. ისპანიაში განაცხადა სტრეილი ხალხთა ღივაში მონა-წილოებისა.

თსმალეთის ახალი მთავრობა. თსმალეთის ახალი სამინისტრო შედგენილია ტრევიკ-ფაშის თავდგომარეობით სამინისტროში შედიან; დამე-ფაშა-დიდი ევზარი და საგარეო საქმეთა მინისტრი, მუს-ტაფა-სალოთეფენდი-შინ-ულისამი, ტრევიკ-ბეი-ფინან-სთა მინისტრი და ჯამალ-ბეი-მინგან საქმეთა მინისტრი.

საქართველოს ამბები.

სამამიარე 6. ფორდანიას გავით აქლდის რედქციამ მთავრობის თავმჯდო-მარს შენდგია დებუმა ვაგზავნა: „დიდით პრეცივემულო ბატონო ნოე, გთხოვთ მი-იღით ჩვენი ღრმა მუშუხარება თქვენი ძვირუხის დანაკა-რის ანდრიათ გარდაცვალების გამო“.

ზათუმის გაწევის დავებვა. გენერალ-გუბერნატორმა დაეკა ვაზეთი „ბატუმისკი ვესტი“, რამაც გამოიწვია ვიხეობრეთა უკმაყოფილება. გავრცელდა საროცესტო პროკლამაციები.

მთავარი კომიტეტის კრება. სამამათის გავით აქლდის რედქციამ სალამის 7 საათზე შედგება მთავარი კომიტეტის მორიგი კრება წყერთა დასწრება სავალდებულოა.

შენ განცვიფრებდი მე ვერცერთი. ანთით გეგონა ბრწყინვალე ქლექი. ბევრჯერ დაუვლებ ბალოს მითელი... ბევრჯერ მხარბობდა ყრუ კრემლთა ქევი.

ეს იყო წინად. დიდი ხნით ადრე. ლეკს რომ კაცნიდი ავარვალებით. გულის განდობა მე ველორ გავარე და ვიფერვლოდი ჩუმი წვალებით.

ამაყი მგონის ამბარტანება დღეს მე შიბრძანებს ფაღვანდობას. სული ავდარმა აღობით ავნება და წყრობით გიმდრეს საღეთო განდობას.

მითხარ ვათხით: ვიცო რომ ქარბათ ჩემი ყრბა ბედი ძალღებმა ჰქმნა, — მაგრამ როდესაც ვეტრფოდი ხარბათ მე, შენს ფიტრებში, არ ჰქონდა ბინა?!...

შალვა კარმელი.

მესხეთ-ჯავახეთის დროღვიფრათვის. ქართული საეკლემიქელო საზოგადოების რწმუნე-ბულმა გ. ვემაქელმა მთავრობა ახალციხე ახალქალაქის მა-ზრები და წარუდგინა საზოგადოებას თავისი მოხსენებ. დაზარალებულ ქართველთა შესახებ.

ს ა რ ე ბ ა. ორშაბათს, ღვიის მშობლის ხარების დღეს, სასახ-ლის საქათალიფსო ეკლესიაში, მწირველია სრულიად სა-ქართველოს კათოლიკოზი ლინიანი.

ექიმთა კრება. ხეალ ხამშაბათს, საღამოს 7 საათზე მიხელის სამე-რნალოში შედგება ქართველ ექიმთა საზოგადოების კრება.

სააკრთივალუს ფინანსიური და ეკო-ნომიური საკითხები. (დ. თოფურბის მოხსენება) I.

საქართველოს რესპუბლიკის 1918 წ. ბიუჯეტი დას-რულდა 260 მილ. დღევიტით. თუ მხედველობაში მივი-ღებთ პოლიტიკურ მდგომარეობის შესაძლებელ გართუ-ლებას, ახალ სამხედრო ოპერაციების სპორტობას, გადაამ-დებ სენთა ვარცდლებას და სიფირეს, მამდინარე 1919 წლის საბიუჯეტო დეფიციტი შესაძლებელია 700 მილს-აღმავლოს, რაც წარსულ წლის დეფიციტთან შეადგენს თი-ტქმის ერთ მილიარდ მანეთს.

ამხარი დეფიციტის აუცილებლობა აიხსნება ვაქ-რობა-მრეწველობის საზოგადო მდგომარეობით, ჩვენი შრო-მის მცირე ნაყოფიერებით და, ამასთან დაკავშირებულთ, სახალხო მეურნეობის შემოსავლის სიმცირით და მცხო-რებლების სიღარიბით. ამის შედეგი კი ის არის, რომ სა-ხელმწიფო ხაზინაში შემოსის მეტად მცირე შემოსავლი. ამ დიდ დეფიციტის აუცილებლობა ნათელი ვახდება შე-მდევი შედგომიდან: ვერმანული ხალხის საშუალო შემო-სავალი ომის დაწყებამდე უდრიდა 800 მან. სულზე, რუ-სეთში კი, რომლის ნაწილაც ჩვენ ვიყავით, საშუალო შე-მოსავალი თითველ სულზე არ აღემატებოდა 80-70 მან., ე. ი. საშუალო შემოსავალი სულზე რუსეთში 4, 6 ჯერ უფრო ნაკლები იყო, ვიდრე ვერმანიაში. მაგრამ საქარ-თველოსთვის ეს ნორმაც (80-70 მან.) შემცირებულ უნდა იქნეს, თუ გავითვალისწინებთ 1917 წლის გაწერილ პირ-დაპირ გადასახადებს და ჯამს ხაზინაში შემოსვის არაბი-რადპირ გადასახადებისა იმავე წელშიდაში, საშუალო შე-მოსავალი სულზე ჩვენს ქვეყანაში უნდა ვიანგარიშოთ არა უმეტეს 50-60 მან. (1917 წ. საქართველოს ტერიტორი-აზე ყოველწლიურ გადასახადი შემოსულა 25 მილ., რაც შე-ადგენს სულზე 10,4 მან.)

გერმანიაში-იმპერიაში და მოკავშირე სახელმწიფო-ებში-1911-1918 წ.წ. სახელმწიფო გადასახადი შეად-გენდა დაახლოებით 10 მილიარდ მარკას ან 24, ხალხის მთელი შემოსავლისას, რომელიც იმ წლებში უდრიდა 42 მილიარდ მარკას. ამანარად თითველი მცხოვრებლის და-ბევრთა უდრიდა 150 მარკას ანუ 70 მანეთს. ე. ი. ერთ სულზე გაწერილი გადასახადი გერმანიაში აღემატებოდა 10-20 მანეთით ჩვენი რესპუბლიკის თითველ სულს საშუალო წელიურ შემოსავალს (50-60 მ.)

ომის გამოწვეულ ხარჯების გამო 1916 წლის დამ-ლევს გერმანიაში ეთლდენ გადასახდათ ვადიდებას 50 პროცენტით, ე. ი. 105 მან. აყვანას სულზე. ასეთი გადი-ლება გადასახადების განსამისათვისაც კი, სადაც ვაქ-რობა-მრეწველობა და სასოფლო მეურნეობა უმარდესად იყო განვითარებული, თითქმის აუტანად და ქვევის დამ-ლუბებულ მიიჩნათ.

თუ მხედველობაში მივიღებთ ჩვენს ტენიკურ რე-სურსებს და საზოგადო ჩვენს ეკონომიურ და კულტურულ ჩამორჩენილობას, უნდა ვაღვიაროთ, რომ ჩვენთვის სრუ-ლიად მიუღებელია გერმანიის ანამც თუ 1916 წლის მო-ხარბებანი გადასახდათ ვადიდების შესახებ, მიუღებელია ჩვენთვის ავრუებო 1911-1918 წ.წ. გერმანიის გადასახა-დების ჩაღვირება ე. ი. 70 მანეთი სულზე, რადგანაც, როგორც ზეით არის ნათქვამი, 70 მან. აღემატება მთელ წლიურ საშუალო შემოსავალს სულზე ჩვეში, რომელიც და-მლევი ავრუის მიხედვით შეიძლებოდა შემოგველი 1911-1918 წლების გერმანიის გადასახადის ნორმები ან თუნუ 1916 წლის სადასახადო მოსახლეობანი (105 მან. სულზე), მაგრამ უდასახადების სეთი ვადიდება (7-12-ღე) ჩვენს რესპუბლიკაში; სადაც 2 ნახ. მილ. მცხოვრებია, ხაზინაში მისცემდა პარველ შემთხვევაში 175 მილ. მანეთამდე (70x2,500,000) მეორე შემთხვევაში კი 280 მილიან (105x2,500,000), ე. ი. შემოვიღოდა იმდენი ჟული, რომელიც 7-12 ჯერ აღემატებოდა 1917 წლის ჩვენს ქვეყა-ნაში შემოსულ გადასახადებს (25 მილ. მან.) ამხარად მა-შინაც კი, თუ ჩვენ ვავაწერია გადასახადებს გერმანიის

ნორმების მიხედვით 1911-1918 წ.წ. ან 1916 წ. ნორ-მებით, ე. ი. 850-80, მანეთამდე თითო თარს (თარსში ხუთი სულის ანგარიშით), ჩვენს რესპუბლიკაში უნდა იქნებოდა მანეთის მაშინ, როდესაც ჩვენი რესპუბლიკაში აღემატება 7,000,000 დასახლებულს, რომელთაგან ერთად დაუხალღებდა 900 მილს და ერთი მილიონითა.

ჩვენ არ გვაქვს ანატიოთარი საბუთი ვიფეროთ, რომ ამ ახლო მომავალში შევიძლებთ საკუთარის ძალით შრო-მის ნაყოფიერება ვავადილოთ, ვაქრობა-მრეწველობა გან-ვივითაროთ და ხალხის მდგომარეობა ავიყვანოთ იმ წერ-ტილამდე, როდესაც პირდაპირი და არაპირდაპირი გადა-სახადები, ხალხის მეურნეობისთვის ასატანი, უდფიციტით დაფარავს ჩვენს სახელმწიფო ხარჯებს, რომელნიც არსე-ბულ ფინანსიურ და ეკონომიურ პირობებში აუცილებლათ ვაიზრდებან.

ამიტომ ჩვენ ან ძველებურად უნდა ვებტლოთ ბონე-ბი, რომელთა მძიმე შედეგები ცხადია, ან და ვავანდო-დოთ ჩვენი ბუნების სიმდიდრეში, ე. ი. შევედგეთ ვაპი-ტალის ხარჯვას. ამხარი ნაბიჯთ ჩვენს მდგომარეობაში აუცილებელია, კითხვა მხოლოდ იმაშია, რომ ამ კაბიტა-ლის ხარჯვა არ ვადიქტეს მის ვაფლანგვა-ატაკებლო-ბათ.

ამისათვის საქარობა ჩვენი ბუნებრივი სიმდიდრეი ვადეაქციოთ ექსპლოატაციის საგნით. ვადევიტით ისინი ექციებან სახით უცხო ვაპროდუქტის წარმოამდგენელთ და ვამოვარდეთ მათ აქციების ღირებულება სავარყო ვალო-უტით. (რამდენი აქცია ვადევიტებით უცხოელებს ეს და-მოუვიდებელია ვარემოება?) სახელმწიფო ამ აქციების განაღდებით თავიანებ მიიღებთ დიდალ ფულს, რომელიც შეამსებუქებს ჩვენს მძიმე ფინანსიურ მდგომარეობას და, შესაძლებელია, ამით საშუალება მოგვეცეს შევექმნათ სა-კუთარი ვალოუტა.

ამ მიზნით ჩვენ დაუყოვნებლივ უნდა შევედგეთ უც-ხოელებთან ხელშეკრულებათა დადებას, რაც საშუალებას მოგვეცემს დაგაასოთ წარმოებენი ჩვენ უმთავრეს ბუნებრივ სიმდიდრეთა საქსპლოატაციით.

ჩვენი აზრით, უცხოელთათვის ყველაზე უფრო მი-ზიდველი დარგი ჩვენი მეურნეობისა იქნება ტყარხელს ქვანახშირი, ტყეები და მინერალური წლები. ამ სიმდი-რის ჩაოღენობაზე დაახლოებით წარმოღვენს ვადევიტე ჩვენი ტყეების სტრუქ, რომელიც უფროს 2 მილიონ და-სეტინას და ტყარხელის პლასტების საქმე, რომელსაც შეუძლიან მოგვეცეს 13-15 მილიარდი ფფთი ქვანახ-შირი.

ტყის მასლის ვაზიღვა შეიძლება ზღვით იმ ქვეე-ნებში, სადაც ის წინადც ბლომათ ვაქტონდათ. ტყის წარ-მოების სხვადასხვა დარგის განვითარებას ჩვენს ქვეყანაში შეუძლია უარით ხასიათი მიიღოს.

ცენტრალური საადილ-მამულია ვაგვებობის განვო-ფილებათა კომისიებმა ჩამიარეს დღემდე 80-ღე მინერა-ლური წლებიან ავადლები. დანახინეი წლებში მიღებულ იქნებინან მიმდინარე 1919 წ. მიღებულთა შორის ზოგე უამეე ურორტიად ვადეკულები. მაგრამ მათ ჯერ შესაბ-ჩნევი შემოსავალი არ შემოაქვთ, რადგან მათი ექსპლო-ატაცია ვაგვოვან ღონეზე არ არის დაწყებული. სხვა მოავ-რობის ვაგვოვანებაში მიღებულ ან მისაღვე წლებში, ბევრია ისეთი, რომელიც თავისი სამკურნალო-თვისებე-ბით შეუძლება ვადევიტეს შესანიშნავი კურორტებად. წე-ამისთვის საქარობა თანხა იქნება ვადევიტე, მეზობინობს ეს დარგი, საკმის წესიერად და უარით დაწყებებით, ვადა აქციებს საქართველოს საუცხოვო კურორტების ქეზიდ-მიელს დღემდამის ხარჯზე და მოუტანს დიდს სარგებლო-ბას ხაზინას და ხალხს.

გარდა ტყისა, ქვანახშირისა და მინერალური წლე-ბისა საქარობა ყურადღება შეეკცეს ჩვენში თფთრი ნახში-რის დიდ რაოდენობას, მარილის დაუშუავებას, სოლის ვა-ციეთებას, საქარობა ავრთფეე თამბაქუს და ღვინის წარმო-ებას და თვების მრეწველობას ფარობა სამრეწველო ხასიათი მიიციეს და სხვ.

უცხო კაბიტალისთვის ჩვენი ბუნებრივი სიმდიდრის შესამჩნევი ნაწილის ან თუნუ მისი ნახევარი ვადევიტეის დაღრს უნდა ვევიდოთ, რომ სახელმწიფოს და სასაღვ-მეურნეობის ინტერესები ვაგვოვანათ იქნენ დაკულები.

ჩვენი ბუნებრივი სიმდიდრის ვაცივეული ნაწილს ვა-ვიცოროთ სახელმწიფო მიიღებს ნამდგვ სარგებლობას.

ა) მთავრობა, როგორც ნამდგვშია ბევრი, უცხო კა-პიტალის დარბილებით ექციონერულ საზოგადოებებში, რომელთა ობიექტათ იქნება ჩვენი ბუნებრივი, სიმდიდრე მიიღებს ნაღდათ თფიდანვე საგარეო ვალოუტით დიდალ ფულს, რაც ჩვენთვის დღეს მცირედ საქარობა სადინანს-და სავაქრო-სამრეწველო კოზისის შესამშუავებლად.

ბ) სხვადასხვა წარმოებათა აქციებზე, რომელიც მთა-ვრობის ხელში იქნება, უკანასკნელი მიიღებს დევიდენ-დებს. ამანარადვე უმოსავალი იქნებათ რესპუბლიკის მცხო-ვრებლებს-აქციების მქონეთ.

გ) ახლად დაარსებულ წარმოებებში იმოვინან სამე-შაოს ჩვენი რესპუბლიკის მუშები. მრეწველობის ახალ დაარბებისათვის საქარობა იქნება დიდი ძალი მეუა ხელს მარტო დამუშავება ჩვენი ქვეყნის წელი თამბაქოსი. შო-თიხავს 10,000-მდე მუშის, თუ მივიღებთ მხედველობაში, რომ ჩვენში 8 თამბაქოს ქარხანაა აბის 850 მუშა, სპე-ციალისტების თამბაქოსი უმრავლესობა კი, ჩვენი მოყვანილ წელ-დამბაქოს შეუძლია აამუშაოს 100 ასეთი ქარხანა. ღევი არ არის, რომ ნახშირის და ტყის მრეწველობა, სხვა რამ არ შოიხისნიოთ, მოიხოსვს თფიეთულთ, ბევრად უფრო მეტს მეუა ხელს, ვიდრე თამბაქოს მრეწველობა.

დ) დიდი წარმოების ორგანიზაცია ვაპოაციალებს ქვეყნის ეკონომიურ ცხოვრებას და ვამოიქვეს ხალხს ნივთიერ კეთილდღეობას და ამასთანავე ერთად გადასახ-დების აუყოფნა ვადევიტეებს. მრეწველობის აღორძინებას-თან ერთად წარმოიშობა პირობები სავარყო და შინაური ვაქრობის განვითარებისათვის, რაც ხაზინას დიდი თანხს მისცემს.

ე) ვაქრობა-მრეწველობის განვითარებით ვაუფრთე-სდება ჩვენი სავაქრო ბალანსი, სახელმწიფო მთავრობებს ჯეროვან ნდობას და ჩაევიტეს საიმყოფო საფუძველი ქვე-ნის საფინანსო და სავინაოთა კეთილდღეობას.

ამანარად, ამ მიზეზის გამო, რომელთაც სახელმწი-ფო მიიღებს დიდალ ფულს სავარყო ვალოუტითა ჩვენ შეგვიძლება კურსის დაუკუღდალ შევიდინათ ჩვენთვის ხა-ხაქობით საქსენილ, ვამოვანებოთ შინაური ვაქრობა, შე-ვაესუსტოთ საშინაო სიფირე, ვავაწვიოთ ვადევიტე ბუნების სისტემინდ. ნორმალური ველოს ტრადიცილ და, ამევე არის, ჩ

2. № 1 სასწრაფო საღამო 7 საათ. 30 წ.
 ხაზურიდან—ღამის 10 ს. 52 წ.
 შორიდან—ღამის 1 ს. 34 წ.
 სამტრედილიდან—ღამის 3 ს. 50 წ.
 ფოთში — დილის 5 ს. 50 წ.

პლაკატის ფასი ყველა ვაგონში 20 მან.
 2. № 3 საფოსტო დილის 10 ს. 30 წ.
 ხაზურიდან—ღამის 3 ს. 08 წ.
 შორიდან—საღამოს 6 საათ.
 სამტრედილიდან—საღ. 8 ს. 34 წ.
 ფოთში — ღამის 10 ს. 43 წ.

პლაკატის ფასი ყველა ვაგონში 10 მან.
 ქუთაისში:
 2. № 9 სამზარეულო საღამოს— 10 ს. 30 წ.
 ქუთაისში შიგა დილის — 7 ს. 21 წ.
 პლაკატის ფასი ყველა ვაგონში 5 მან.

ბორჯომში:
 № 19 სამზარეულო დილის 3 ს. 30 წ.
 გორიდან საღამოს 6 საათ. 30 წ.
 ბორჯომში შიგა საღამოს 9 ს. 27 წ.
 პლაკატის ფასი ყველა ვაგონში 5 მან.

ბაკოში:
 2. № 4 საფოსტო ღამის 11 ს. 10 წ.
 2. № 8 სამზარეულო განჯიდან დილის 3 ს. 35 წ.
 2. № 6 სასწრაფო ყოველ დღე საღამოს 9 საათზე ბაკომდე პლაკატის ფასი ბაკომდე I კლ. 60 მ., II კლ. 40 მ., III კლ. 20 მ.

ყარსისაკენ—ტრევიანში:
 2. № 4 საფოსტო დილის — 1 საათ. 40 წ.
 მცხეთაში:
 2. № 61 დილის — — — 7 საათ. 37 წ.
 2. № 63 — — — — — დილის 3 ს.

მოდის თფილისში.
 ფოთიდან:
 2. № 2 სასწრაფო დილის 9 საათ. 41 წ.
 ფოთიდან გამოვა საღამო. 11 ს.
 2. № 4 საფოსტო საღამოს 8 საათ. ფოთიდან გამოვა დილის 7 ს. 40 წ.

ქუთაისიდან:
 № 12 დილის — — — 8 ს. 15 წ.
 ქუთაისიდან გამოვა საღ. 10 ს. 33 წ.
 ბორჯომშიდან:
 № 20 დილის — — — 7 ს. 20 წ.
 ბორჯომიდან გამოვა ღამის 12 ს. 46 წ.

ბაკოდან:
 2. № 3 საფოსტო დილის — — — 4 ს. 30 წ.
 № 5 სასწრაფო დილის — — — 7 ს.
 № 7 სამზარეულო განჯიდან დილის 8 ს. 30 წ.
 № 8 პლაკატის ფასი: პლაკატის ფასი I კლ.—60 მ., II კლ. 40 მ., III კლ. 20 მ.

ნახევანიდან და ყარსიდან:
 2. № 3 საფოსტო დილის — 11 ს. 30 წ.
 მათა გარდა კვირა უქმე დღეებში

მცხეთიდან:
 № 62 დილის — — — 11 ს. 10 წ.
 № 64 საღამოს — — — 7 ს. 20 წ.

ახალი წიგნი.
 სამინისტროს მიწა-მოქმედების წიგნთსაცავში იყიდება ახლად შედგენილი და გამოცემული წიგნი: „Сборникъ законовъ, инструкцій по Министерству Земледѣлія“, შედგენილი მიწა-მოქმედების მინისტრის იურისკონსულტის ნაფიცო ვეკილის ლ. გ. ასათინის მიერ.

ფასი ერთი ცალისა 7 მანეთი.
 აქიმი დ. ჯავახიშვილი
 იყიდება ბავშვთა და შინაგან სწავლებიან ახადმყოფთ ყოველ დღე საღ. 4—6 საათამდე. ბინა ვერა, გუზინის ქ. № 14, ტელ. 14—60.

იმყოფება რუსთაველის (ყოფილ გოლოვინის პრ.) ქუჩაზე სახლ. № 12.
 მე-6 გადასახდელა უბანი შეიცავს მიულ რაიონს მიულ მილიციის უბნისა, მე-7 გადასახდელა უბანი მე-5 მილიციის უბნისა, მე-8—მე-6 მილიციის უბნისა, მე-9—მე-7 მილიციის უბნისა და მე-10 მე-8 მილიციის უბნისა; კანცელარია მე-6 გადასახდელა უბნისა იმყოფება ლერმონოვის ქუჩაზე სახლ. № 3, მე-7 სასტუმრო „სევერნიე ნო-მერა“-ში.

მე-8 უბნის გრაფის ქუჩის და სამების შესახვევის ქუთხეში და მე-9 და მე-10 უბნებ. გრაფის ქუჩაზე ქართული ბანკის სახლში № 2.
 მე-12 გადასახდელა უბანი გამოყოფილია მე-9 და მე-10 სამილიციო უბნებიდან და იმყოფება სახლგარეშე: მდინარე მტკვარი, გინაზის ქუჩა და მარჯვენა მხარეებზე დაყოფილ ქუჩებისა და შესახვევების: სასოსწავლო შესახვევისა, დიდი მთავრისა და კრილოვის ქუჩ., მიხეილის პროსპექტისა, ტატიანის და ელისაბედის ქუჩ. ტატიანის შესახვევ., ნიკოლოზის, მილოტინის; ჩერქეზოვლის, რეუტის და გერმანულ ქუჩებისა, მიხეილის პროსპექტისა, კოლონიის, დიდი-მთავრის და კირკის ქუჩებისა ვიდრე მდინარე მტკვარამდე; კანცელარია იმყოფება გრაფის ქუჩის და სამების შესახვევის კუთხეში, სახლი № 12—10.

მე-11 გადასახდელა უბანი შეიცავს მიულ რაიონს მე-9 სამილიციო უბნისა, გარდა მისი ნაწილისა, რომელიც შედის მე-12 გადასახდელა უბნის ფარგულში, მე-13 გადასახდელა უბანი შეიცავს რაიონს მე-10 სამილიციო უბნისა, გარდა მისი ერთი ნაწილისა, რომელიც ეკუთვნის მე-12 გადასახდელა უბანს კანცელარია მე-11 უბნისა იმყოფება დიდმთავრის ქუჩაზე სახლი № 57, მე-13 უბნისა კი ანდროპოვის ქუჩაზე სახლი № 29.

მე-14 გადასახდელა უბანი შეიცავს რაიონს მე-11 და მე-12 სამილიციო უბნებიდან; კანცელარია იმყოფება გლდანის შესახვევო სახლი № 13.

რედაქტორი გრიგოლ ემშაპელი.

ქ. თფილისის საკრედიტო დაწესებულებათა წარმომადგენლების კომიტეტი ამითაცხადებს, რომ 5 თებერვლიდან დაიწესდეს საქართველოს სახელმწიფო

საზინის 5% მოკლე ვალიან ვალ-დეპუტატო

გაეიჯა თფილისის შემდეგ დაწესებულებებში:

- 1) თფილისის სახელმწიფო ბანკის კანტორაში;
- 2) კავკასიის ბანკში;
- 3) თფილისის ვაჭრებთა ბანკში;
- 4) ამიერ-კავკასიის ბანკში;
- 5) აზოვ-დონის კომერციულ ბანკში;
- 6) პეტროგრადის საერთაშორ. სოკომერციულ ბანკის განყოფილებაში;
- 7) % თფილისის საურთიერთო კრედიტის საზოგადოებაში;
- 8) თფილისის სასოფლო სამეურნეო საზოგადოების საურთიერთო კრედიტში;
- 9) თფილისის მეორე საურთიერთო კრედიტის საზოგადოებაში;
- 10) „ა. დ. ფრიდონოვის“ და კ-ნია ბანკერთა კანტორაში;
- 11) % მოსკოვის სახალხო ბანკის განყოფილებაში;
- 12) თფილისის რუსთა საზოგადოების საურთიერთო კრედიტში;
- 13) კავკასიის საზოგადოების საურთიერთო კრედიტში.

შემქნა ვალდებულებათა შეიძლება მხოლოდ ნაღდ ფულზე ფინანსთა მინისტრის მიერ გამოქვეყნებულ პირობებში.

ნოპოლია. ამ ზომით ჩვენ უნდა ვისარგებლოთ დახვეწა სიკოცხლის, საქონლის, უძრავი ქონების და დაწესება სახელმწიფოს სახელმწიფოს მოსამსახურეთათვის დიდ შემოსავალს მოუტანს ხაზინას. მართო ის ფული, რომელიც გამოირიცხება ჯამაგირიდან სახელმწიფოს მოსამსახურეთ, შეადგენს დიდ თანხას, ჩვენ არ ვიცით, 600—700 მილიონად ბიუჯეტად რამდენი იხარება საკუთრივ მოსამსახურეთა ჯამაგირზე. და ამიტომ ვერ ვიტყვი და ნამდვილად რამდენი შეგროვდება მთლად წელიწადში ჯამაგირებიდან გამოირიცხული ჯამით.

საქმარისი იქნება ვთქვათ, რომ ჯამაგირების ყოველ 100 შილ. მანეთზე ხაზინაზე დარჩება 5—8 შილ. წელიწადში. არა ნაკლები თანხა შევა ხაზინაში სიკოცხლის, საქონლის და უძრავი ქონების დახვეწიდან. საზოგადო, წესიერად დაყენებულ დახვეწის საქმე შეიძლება გადაიცეს სახელმწიფოსთვის დიდი შემოსავლის წყაროდ. ჩვენს ქვეყანაში რომ საქონელი შემოვიღოთ და ეს საქონელი გაიადგეს, საქარა იგი განთავსდეს ბაჟისაგან ან და დაწესებული იქნეს მისთვის სულ მცირე გადასახადი, ამ გზით ჩვენ არა მთლად გაავადვილებთ ჩვენი ქვეყნისთვის საჭირო საქონლის შემოტანას და დავწვეთ მის ფასში, არამედ—ამით ჩვენ მოვსობთ ერთ უმთავრეს მიზეზთაგანს, რომელიც იწვევს მოსამსახურეთა ჯამაგირების გადიდებას, რასაც სახელმწიფო ხაზინისთვის კარგი შედეგი იქნება.

დღევანდელ მომენტის ერთ უადრეს საქმეთაგანს შეადგენს გადასახდელ სენთან ბრძოლა. ეს ბრძოლა მოითხოვს ათეულ მილიონებს. ამიტომ ჩვენ უნდა შევეცადოთ დამოკიდებულება ვიქონიოთ ამერიკის მისიასთან, და გამოვავრკვიოთ საკითხი, მიიღებს თუ არა ეს მისია მონაწილეობას ჩვენთან ერთად გადასახდელ სენის წინააღმდეგ ბრძოლაში. შეიძლება ამ მისიის საშუალებით ჩვენ მოვაგვროთ სესხის აღება ქალაქის ამჟამათგან გარანტიით.

აღწესულ ზომების ცხოვრებაში ვატარებთ ვისადავლებლად საქარა შევქნათ ზოგიერთი პირობები, მთ შორის, უწინარეს ყოვლისა, აუცილებელია დაწესდეს ქართულ-ინგლისურ-ამერიკულ ბანკი და სავაჭრო-სამრეწველო პალატა ამათ ჩვენ გადავადვილებთ კომერციულ ურთიერთობას და დაახლოვებებს ინგლის-ამერიკელებთან. მაგრამ მთელ ჩვენს მუშაობას ყოველგვარი დაბრკოლებანი გადავადვილებთ. თუ არ შეიკრია ეკონომიური კავშირი კავკასიის რესპუბლიკებს შორის, ამიტომ რესპუბლიკათა ხელმძღვანელებს სთავის ეს სახე მუდმივი და განსაკუთრებული ყურადღების საგნად უნდა იყოს. ასეთია საერთოდ ჩვენი რესპუბლიკის მთავარი საფინანსო-საკონომიო პრობლემები. ჩვენ აქ ყველა საკითხებს არ შეგვხებიათ. ჩვენ გვინდოდა გვეჩვენებოდა მხოლოდ უმთავრესი მთავანი ამათ გადაჭრას და მოგვარებას დაუყოვნებლივ უნდა შეუდგენ ჩვენი საფინანსო საკონომიო პოლიტიკის ხელმძღვანელები, რომ საქართველოს რესპუბლიკა გამოიყვანონ იმ მძიმე და სახიფათო მდგომარეობიდან, რომელშიაც ის ჩავარდნილია ომის და რევოლუციის წყალობით.

8 მარტი, 1919 წ.

გადასახდელის გარეშე

გადასახდელა და სახელმწიფო ხაზინის სამართავილოა ამითაცხადებს საყოველთაოდ, რომ თანამხად მთავრობის დადგენილებითა ქ. თფილისის ამ ქაშად დაყოფილია თორმეტი გადასახდელა უბნებათ ქვემოთ ნაჩვენებ სახლგარეშეში:
 1-ლი და მე-2 გადასახდელა უბნები შემდგარი არიან 1-ლი სამილ. უბნიდან, ხოლო პირველ ხაზინას უფრთდებოდა ვეკ: მე-2-ს კი შთიერ საბურთალოს კომისარიატი. ორივე ეს უბნები ისახლეობდა მე-3 გადასახდელა უბანთან ხაზით, რომელიც მიდის მდინარე მტკვართან ვერის დად-მართზე და მოსკოვის ქუჩაზე მამა დავითის მთამდე, სახლგარეშე კი ამ ორ უბანს შუა გადიან ოლიის ქუჩაზე წყნეთის ქუჩის დასაწყისამდე; შემდეგ წავნთის ქუჩაზე გარაზის ხეივანზე, ამ ხეივან მდინარე ვერამდე და ხევიამ ამ მდინარეზე ვიდრე მამრის სახლგარეშე 1-ლი უბნის გადასახდელა ინსპექტორის კანცელარია იმყოფება გუბიის ქუჩაზე სახლი № 43, მე-2 უბნის კი საფლისწული ქუჩაზე სახლი № 7.

მე-3 გადასახდელა უბანი შეიცავს მიულ რაიონს მე-2 სამილიციო უბნისა; კანცელარია იმყოფება გუბიის ქუჩაზე სახლი № 43.

მე-4 გადასახდელა უბანი შეიცავს რა ნაწილს მე-3 სამილიციო უბნისა, იმხდებოდა მე-3 გადასახდელა უბანთან ხაზით, რომელიც გადის დავითის ქუჩაზე, გოლოვინის პროსპექტზე და ბარონის ქუჩაზე, ვიდრე დიდი ვანკის ქუჩამდე; მე-5 გადასახდელა უბანთან ისახლეობდა შტაბის ქუჩით, ვრევის მიუდნით (სახლები № № 1—5) შემდეგ სოლოლკის, რტიშვილის (№ № 26) ახალ-ბებუთოვის და ვრმოლოვის ქუჩებით; კანცელარია გადასახდელა უბნისა იმყოფება ოლიას ქ. (№ 31) და ვერის ეკლესიის ქუჩების კუთხეში სახლ. ყოფილ. სარაჯევისა.

მე-6 გადასახდელა უბანი შეიცავს დანარჩენ ნაწილს მე-3 მილიციის უბნისა; მე-4 გადასახდელა უბანთან ისახლეობდა ზემონაჩვენებ ქუჩებით და მე-6 გადასახდელა უბანთან კი სახლგარეშე მე-3 მილიციის უბნისა; კანცელარია

მიიღება ხელის მოწმე 1919 წ.

ერთად-ერთ სახელმწიფო-სალიტერატურო-სათავარო სურათებიან ფერად

თეატრი და ცხობრება-ზე

წელიწადი მეშვიდე გამოცემისა
 წელიწადი—25 მან., ნახევარ წლით—15 მან. ხელის მოწმე მიიღება რედაქციაში: თფილისი, ბაზრის ქ. № 20, შეწყვიტების რიგზე, ალექსანდრეს ბაღის პირდაპირ დილის 9 ს.—საღამოს 7 ს. ფოსტით: თფილისი, რედ. „თეატრი და ცხოვრება“ იოსებ იმედაშვილს. იქვე მიიღება შემოწირულება ჟურნალის ფონდის სასარგებლოდ. რედაქტორ-გამომცემელი იოსებ იმედაშვილი.

ქართველთა აზნაუგობის სტამბა, გოლოვინის პრ. № 26. ტელეფონი 4—73.

საქარა აქვე აღწერნათ, რომ ჩემობსენებულ ზომების შედეგად არ ექნებათ დროებითი ხასიათი: ეს იქნება წინამორბედი ჯანსაღი და ნორმალური ეკონომიური ცხოვრებისა, უცხოელებისაგან ჩვენი უბნების სიმდიდრის ფასად ფულის აღებით და სამრეწველო დარგების მოსაგარებლად, მათი მოწვევით ჩვენ იმედი გვედგება, რომ ჩვენი მეურნეობა ჯერჯერობით იქნება მოწოდებული, რაც იმედი ურთიერთობას საფუძველად დავუდებთ, რომ უცხოელებმა შემდეგშიც მოგვარდნად ჩვენი ეკონომიური ცხოვრების განვითარებისათვის საჭირო საშუალებანი, რაც ხალხის კეთილდღეობა გააუმჯობესებს, ქვეყნის კრედიტს გაამაგროვებს, როგორც ყოველივე ამისი შედეგათ, ხაზინის შემოსავალს გადავადგებ.

აქ დასახულ ეკონომიურ პროგრამის განსახორციელებლად, რომელიც ორგანიზულად, დაეკავშირებულა ჩვენი ფინანსური პრობლემასთან და პოლიტიკურ, მიზნებთან, აუცილებლად ვთვლით დაარსდეს მთავრობასთან საფინანსო-საკონომიო საბჭო; მას უნდა დაეკავლოს: 1) შესწავლა ჩვენი ბუნებრივი სიმდიდრეთა, რომელთა დასამუშავებლად მოწოდებული უნდა იქნეს უცხო კაპიტალი და 2) ოპიონების ძირითადი პრინციპების აღწერა იმ პირობათვის, რომელთაც დაეკავლება მოლაპარაკება უცხო კაპიტალისტებთან აღნიშნულ საფინანსო საკონომიო მიზანთა მისაღწევად. რომ ამ საბჭომ შესძლოს თავის დანიშნულებების შესრულება, მას საშუალება უნდა მიეცეს, სათანადო უწყებათა და სრულყოფილ სპეციალისტების დახმარებით, საფუძვლიანად გაეცნოს ჩვენი მეურნეობის მთავარ დარგებს, შეიმუშავოს სათანადო გეგმა და მოსახრება, რომელიც სარჩულად უნდა დაედგას უცხოელებთან მოლაპარაკებას და ოპიონებს.

შეტად მძიმე, თითქმის კატასტროფული, ეკონომიური და ფინანსური მდგომარეობა ჩვენი რესპუბლიკისა გველბს ეს საკითხი ასეთი მასშაბით დაისვას და დაუყოვნებლივ ენგრაჟული და მინამწკრილი ზომები იქნეს მიღებული მისა სისწრაფით გადასაწყვეტად.

აქ მოყვანილია მოსახრებამ ნაწილობრივად პოვა გამოახდელი და თანაგრძობა ჩვენს საფინანსო და სამრეწველო წრეებში; და მათ მიერ გადადებული ნაბიჯები მე იმედს მძლავრებს, რომ ეს საფინანსო და საკონომიო გეგმა მიმართებს ყურმდღევან ჩვენი მთავრობისა, საქარა მიღებული იქნეს ზოგიერთ სხვა ზომები რომელთაც ცხოვრებაში ვატარებთ მთავრობამ ყოველნაირი დახმარება უნდა გაუწიოს.

II.

როგორც წინა თავში ნათქვამი, უცხო კაპიტალი შეუძლება უმთავრესად მე-3 უბნის, ტყეების მინერალური წყლების და თეთრი ნახარის დასამუშავებას. ჩვენთვის კი საქარა დაუყოვნებლივ შევედგეთ ზოგიერთ სხვა მრეწველობის დარგების მოწყობას, ასეთებია: საქარა მრეწველობა ტყავეულობის წარმოება და შუშის და პურის მოწოდება მცხოვრებლებისათვის.

ჩვენ შეგვქმია სხვა დარგები მოგვესწებებია, მაგრამ ვერ საქარისა ისიც, რაც ჩამოვთვალეთ.

ა) ქ. ზონის თავისი ბილამოები დიდი ხანია ოჯახური (кустарный) საშუალებით აწარმოებს შალეულობის და აბრეშულის ქსოვას. ამ კუთხეში ბევრია გამოცდილი მკლდე ფეიქარა მეშა, რასაც დიდი მნიშვნელობა აქვს მრეწველობისთვის; აქ მოიპოვება აგრეთვე ნედლი მასალა, მატყლი და მარეშების პარკი; ამ მასალის დანაკლისი შეიძლება მიაწოდოს ხონს ჩვენი ქვეყნის სხვა მხარეებში. საქარა დაუყოვნებლივ დაარსდეს სასოგადოებანი, მთავრობის ითანაღებებით ან უამისოდ, რომ სხვერული საქარული საქარისი წესით იქნეს დასამუშავებული.

ბ) ჩვენ დიდად გვესაქარება ფეს-ცემლი და ტყავეულობა. ამისთვის საქარა ვაგამდილო ტყავეულობის რაოდენობა. დღეს ჩვენ მოგვებობა რამდენიმე კვირა ქარხანა ტყავეულობისა და ერთი ქალაქთა კავშირისა. ტყავეულობის ქარხნების გაფართოებისათვის საქარა მთავრობის დახმარება.

გ) ჩვენი ქალაქებში შუშის მოთხოვნებზე მეტად დიდად ქალაქებს საქარა 100 ან 150 ათასამდე საქარა მეშა. ჩვენ გვაქვს ტყეები, რომელნიც მდებარეობენ რკინის გზის სადგურებთან ახლოს, მიწად მოქმედების სამინისტრო უნდა შეუდგა დამზადებას, მაგრამ საქარა, რომ სამინისტრომ დროზე გადაიტანოს ეს მეშა იქ სადაც მას მოითხოვენ.

დ) ქსოვილი ტყავი და სათბობი მასალა პირველ საქარების სავნებს წარმოადგენენ. მაგრამ თვის თავად ცხადია, რომ ამათზე უფრო საქარა სავანს მცხოვრებთათვის შეადგენს პური, მთავრობას შეუძლია საკონომიო შეამსუბუქოს მცხოვრებლების გაჭირვება ამ მხრივ; მან უნდა მოიხილოს ეს თავისი ვალი. ჩვენ საქარისად მოგვეყოლება სახსრე სათვის მიწები, საქარა შევიძინოთ სამეურნეო მანქანები, უპირველესად ტრაქტორები. ჩვენს რესპუბლიკაში არის რამოდენიმე ტრაქტორი, გვანდ ემკის. ისინი დაუყოვნებლივ უნდა მოვიხილოთ და მივიღოთ აგრეთვე ზომები ახალი ტრაქტორების შესქენად სახლგარეშე ვართიდან. თუ ჩვენ ვეჭვებოდა პური, მეშა, ფართალი და ტყავეულობა, ჩვენ შევძებნოთ ცოტათ თუ ბევრად უზრუნველყოთ ჩვენი ქვეყანა პირველ საქარების სიყვებით, რათაც საშუალება მოგვეცემა რესპუბლიკის შეგუმსუბუქოთ და დღევანდელი აუტანელი მდგომარეობა სახლგარეშე ვართიდან ვალუტისაგან თუ ჩვენ ამ სახსრებს თვითონ და ვინაშე ვართ. შევასუსტებთ სიძვირებს, გავაფრებთ სახელმწიფო აპარატის შენახვას და გაავადვილებთ ფულის ნორმალური ტრიალის შემოღებას.

მრეწველობის სხვადასხვა დარგებს მოგვარებასთან ერთად მიღებული უნდა იქნეს ზომები შრომის ნაყოფიერების გასაძლიერებლად ამისთვის ჩვენ უნდა გვეცადოთ მივაწოდოთ მცხოვრებლებს იარაღებ და ინსტრუმენტები და შევქნათ სათანადო სტიმულები თვით მუშებისათვის, რომ მათი შრომა გახდეს უფრო ნაყოფიერი.

მაგრამ ეს ზომები, რომელიც ვაფართოვებს სხვადასხვა საქარის წარმოებას, საქარის მიწის არიქნება, საფინანსო კრახისა შესამსუბუქებლად ახლავე შემოღებულ უნდა იქნეს განსაკუთრებული გადასახადი, მაგალითად ერთადერთი, კონტინა და შემოსავლის კვალთაზე დაწესებული, პროგრესული ნორმებით შემოსავლიან დავასტირ კლდე ერთი წყარო, რომელსაც შეუძლია მისცეს სახელმწიფოს დიდი შემოსავალი, ეს არის დახვეწის მო-